

# PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

**A lap előfizetési ára:**

Egy negyedévre ... ..	2 kor.
Fél évre ... ..	4 "
Egész évre ... ..	8 "
Egyes szám ára ... ..	20 fill.

Felelős szerkesztő:  
**ZÁDORY KÁROLY.**  
Lap kiadó tulajdonos:  
**FIGULI ANTAL.**

A lap szemléi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a ... .. Kiadóhivatalhoz küldendők. ... ..  
Hirdetések, valamint nyilttéri közlemények árszabály ... .. szerint számíttatnak. ... ..

**Leánynevelésünk \*)**

A jelen század szociális mozgalmi felszínre dobták a nőkérdést is. És méltán. A nők az emberiség felét alkotják. Róluk eddig csak a kereszténység gondoskodott, kiemelve őket azon mélyen lealázó helyzetből, a melybe a pogány gondolkodás és erkölcsök sülyesztették. A nő a kereszténység előtt cselédszerepet töltött be. A férj abszolút hatalma alatt állott, a ki őt játéklabdául használhatta. Mózes törvényei valamivel humánusabbak, amennyiben a nőről általában tisztultabb és nemesebb elveket hirdetnek és valószínűleg meg. De az első szülöttségi jog (jus primogeniti) és az elbocsátási engedély (libellum ripudii) a nő, a hitves s az anya jogain és tekintélyén nagy sebeket ejtenek. A kereszténység volt az, a mely a nőket azon magaslatra emelte, a melyen az emberiség tisztületének tárgyai. Ez gyógyította be a régebbi sebeket s ez biztosította nekik azon jogokat és előnyöket, a melyeket minden jól rendezett társadalomban élveznek — a míg azon előnyökkel vissza nem élnek. A kereszténység szellemében a hajadon állapot is tisztult, miként a hitvesi, anyai és özvegyi állapot. Mindenik állapotot megfelelő nimbusszal veszi körül, a mely a tisztületet és jogot biztosítja számára mindaddig, a míg e nimbust szentségtörő kezek, vagy magának a védelmezett nőnek könnyelműsége szét nem tépik.

\*) Szemelvény a zárdaiskola értesítőjéből.

A kereszténység szelleme ily irányban gyurta át az emberiséget, a kiket eddig t. i. befolyásolhatott. Ezek előtt a nő — mint hajadon, hitves, anya és özvegy, — tisztelt, becsült. Megvan a saját joga és jogköre. Erényei, hivatása és szolgálatai biztosítják számára az emberiség elismerését és háláját. A jámbor ker. nők tudják is ezt. Érzik, hogy mit köszönhetnek a ker. szellemnek s azért meg is becsülik azt igyekeznek a tisztületre magukat méltókká is tenni.

Ámde van más szellem is még. A nagy társadalmakban ott lappang még a *pogány szellem is*, a mely a nőben *csak ocsmány eszközt akar látni*. E két szellem küzd egymással. Állandó harcban állnak. *Az egyik az ég felé vonja az emberiséget, a másik a föld felé s a feminizmus elfajulása által — az állatok közé.* Így áll elő talán azon axioma komikumuma: inter duos litigantes tertius gaudet.

E küzdelemben a *szociális kérdés* vitt bele újabban óriási komplikációt. A kereszténység az idealizmus terén tisztázta és emelte a nő helyzetét első sorban. De a kereszténység nemcsak idealizmus, hanem élet is. Azért a nő megélhetéséről is gondoskodott a maga szelleme és eszközei szerint, minden időben. Kijelölte a nő helyét a családban, a társadalomban s rámutatott azon munkakörökre is, a melyek a nőt az ő nőiességében megtartják s megélhetését is biztosítják.

Az emberiség szaporodása, a nők számának tulsulya némely országban, a nehezebb megélhetési viszonyok sebből kifolyólag a családi tűzhelyek megfontoltabb alapítása, a nők helyzetét is kritikussá tették. A nagy szociális mozgalmak őket is kizavarták azon szentélyből, amelyben eddig szerényen és hallgatagon munkálkodtak az emberiség boldogításán és kivetették őket is a küzdőterre, hogy a megváltozott viszonyok keretében ők is harcoljanak sorsuk, jövőjük biztosításáért, a józan haladás áldásaiban való részesülésért, nemük minden igaz és méltányos érdekeiért.

Ehhez a nőknek joguk van. A nők is kivették részüket mindenha a közjó előmozdításában, a haza védelmében. (Egri nők!) Ők nevelték azon fiukat, a kik a harctéren csodákat műveltek: a Zrinyieket, Hunyadiakat, Rákócziakat. Ők nevelték az ég számára is szt. Istvánt, szt. Imrét, szt. Erzsébetet, b. Margitot és Kunigundát ... Méltó és igazságos tehát, hogy mikor a jogok és kötelességek kiterjesztettek, az alkotmány áldásaiban ők is részesüljenek — nemük és képességeik mértéke szerint, lényiségük sérelme nélkül.

E változások, e megváltozott viszonyok mellé járult végre az *ipar föllendülése*, a gyárak föllállítása által. Régen a háztartási cikkeket önállóan, sajátkezüleg kellett előállítania a nőnek. Még nagyanyáink sajátmaguk állították elő a fehérne-

**„PETROZSÉNY és VIDÉKE” TÁRCAJA.**

**Amerikaiasan.**

— Micsoda! — kiáltotta a doktor — hát nem tudjátok, hogy a fogak ugyanazon anyagból valók mint a hajszálak; persze hogy sokkal keményebbek, de azért majdnem a száj hajszálainak lehetne őket elnevezni? Pedig csakugyan egy és ugyanaz az anyagjuk. Egy bostoni szegény barátom nagyon szomorú tapasztalatokat tett ezen a téren.

Mikor Amerikában jártam, egy fiatal vegyészszel, tiszta yankee-vel ismerkedtem meg, ki mindenáron meg akart gazdagodni, hogy elvehesse szíve választottját feleségül.

— Valami felülmulhatatlan szájjviz! vagy valami regenerátor a hajzat megnövesztésére! ebből néhány rövid év alatt milliókat lehetne — nyerni szőlött kidülesztve szemeit, mintha a milliók ott hevernének előtte az asztalon s csak ki kellene nyujtani ntánuk a kezét.

— Valami hasznosabbat találjon ki — tanácsoltam én.

— Nincsen hasznosabb annál, mint ha olyan szert találok fel, mely a szép nő fogzatát ragyogó fehérre varázsolni képes! Másrészt viszont annál sem ismerek hasznosabbat, mint az olyan hajápoló szert, mely dubbább, hosszabbá növeszti azt az aureolát, mely a szép női fejet dicsfény gyanánt körülragyogja!

— Hiszen máris annyi a fogápolószer! Oly sok a hajnövesztőszer!

- Kontárok csalékony kísérletei!
- És mégis meggazdagodnak rajta!

— De nem tisztességes módon!  
Ime egy amerika vegyész, akinek lelkiifurdalásai vannak! De hát fiatal volt még s részvétet érdemelt.

Keresett, kísérletezett éjjel-nappal, folytonosan a kised laboratóriumában, ahonnan csak azért távozott, hogy néhanapján meglátogassa kedvesét, egy kis fehérvarrónót.

Szöke volt, magas, karcsu és szép, mint az amerikai nő mint ... már t. i. akkor, ha szépek. Mary Sybelnek csak éppen az volt a hibája, hogy nem birt eszményi szép fogakkal s a hajzata sem volt valami bőséges. Barátom nem egyszer éppen olyankor lepte meg, mikor keserű könnyeket hullatott, dacára annak, hogy a leggondosabban, a leggyengédebb módon használta csak a bontófésűjét.

— Bárcsak állandóbbak maradnának — sóhajtotta a leány.

És azok a sárga fogak, mik a fogpornak is annyira ellenállanak s miken semmiféle szájjviz segíteni nem akar!

Válóban értékesebb nászajándékot a vőlegény nem adhatott, mint ha hathatós szájjvizzel vagy saját találmányu hajnövesztő szerrel lepi meg a menyasszonyát!

És mire való volna vajjon a tudomány, hacsak nem arra, hogy ezeket a szereket megtalálja?

És keresett, kutatott a feltalálónak azzal a fáradhatatlan állandósággal és erélyével, akik érzik, hogy győzedelmeskedniök kell.

Időről-időre kérdezősködtem, tudakozódtam nála: Megsajnáltam. Megsoványodott, szemei kidülledtek, gyuladása jöttek a sok éjjelezéstől, a kísérletezéstől s az ez által okozott lelki gyötrelmekből.

— Hát mennyire vagyunk már?  
— Nincsen még semmi; de azt hiszem, helyes uton járok.

— Ugyan ne törje magát, kedves barátom!  
— Vagy rájövök, vagy meghalok.

Ez volt a jelszava, ezt olvastam a laboratóriuma falára kiragasztott papirosról.

Valójában pedig szegény azt gondolhatta, hogy bizony könnyebb meghalni, mint rátalálni, főképp akkor, ha a lehetetlen szereti valaki. De persze jómagam fiatal koromban is kissé szkeptikus voltam már s ennek folytán nem is cselekedtem sohasem valami jót. Ma már belátom, türelem kell hozzá meg kitarítás, ha valami különöset el akarunk érni. És Lost Loiterer, ellentétben azzal, amit az előneve mondott, türelemmel is, kitarással is rendelkezett; elegendővel arra, hogy végre is diadalmaszkodjék.

Szegény bolond!  
Valamelyik délután berohan a szobámba ragyogó örömmel, egészen átszellemülve:

— Eureka! Eureka!

Csodálom, hogy nem ruhátlanul rohant be hozzám, mint ahogy Arkimedesről mesélik.

— Ha talán ezer dollárra lesz szüksége ... két év múlva milliómos leszek!

— Ötszázzal is megelégszem, de mindjárt — feleltem nevetve.

A hitetlenségem bántotta.

— Tudhatná pedig, hogy nem vagyok ostoba és képzelődő — felelte. — de feltétlen és csálhatatlan bizonyítékaim vannak. A fogtisztító folyadékomban az ébenfát

műeket, a ruhaféléket: szöttek, varrtak, fontak, foltoztak. *Ma mindezt elvégzi a gép s a nők* — olcsó gyári áron kapnak mindent készen. Hajdan a házi és házkörüli munka lekötötte a nőt. Az élelmi cikkek termelése és használhatóságátétele stb. nagyon is igénybevétele a nő erejét és idejét. Mindezen munkák pontos és célszerű teljesítéséhez aztán nagy cselédség is kellett, a kiket jó-részt a háziasszony kormányzott és őrzött ellen. Így a szegényebbek állandó kenyérhez jutottak, a háziasszonyok pedig tényleg és valóban sokat dolgoztak. Az ilyen anyák-ból váltak aztán azon „erős nők”, a kiktől a szentírás is dicsérőleg emlékezik.

(Folyt. köv.)

## Sok szó.

Nem vagyok abban a helyzetben, hogy öt-hat cikket írjak. Főlegesen is. A válasza válasz nem is járna, csak annak az egyszerű kijelentése, hogy az a pár sor, amit akkoron bizonyos gyermek-előadásról írtam, kritika akart lenni. És pedig olyan féle kritika amelynek a célja a javítás, a nevelés-oktatás helyes utra való terelése, helyzeti szempontból.

Annak az előre bocsátásával, hogy a válasz adója nem alkalomszerűleg hivatkozott a nagyközönség laikus voltára, mert hiszen a tanító munkájához ma már mindenki ért, (bár sokszor épen azok nem értenek, akiknek pedig ahhoz érteni kellene) a krónikás, ha negédesen is ír meg egy cikket.

Az életet, a társadalmi rendet az ugynevezett tekintélyek szokták helytelen irányba terelni. A tekintélyek. A kik ha már egyszer valamivé lettek, aztán körülvanak véve bizonyos légtérrel, abból aztán alászállani főlegesen tartják. Mi csak abszolút tekintélyt fogadunk el.

Régen vagyok a sajtó munkása. Sokat dolgoztam, sok tamadást éltem keresztül. A véleményem kialakult egységekről is, az életről is. Lehet, hogy egyik is, másik is csiszolódni fog. Soha magamról, az én munkámról nem beszéltem. Még kiváló diktóimat sem említettem soha. Szóval én önmagamra hivatkozni nem szoktam. Azonban az élet — hála neki — alkalmat adott arra, hogy megismerjem az embereket, s mindazokat a kiket ismernem kell. A konkvenciáim megvannak. És úgy — bocsánat — megvannak a nevelésről és oktatásról is. Mert láttam, mert hallottam. Mert gyakran kellemetlen és sok oldalú tapasztalatom van ebben az irányban. Szeretek a régi időkön elkalandozni; de az újat abba szeretném oltani. Csupa negédesességből. Azonban a mit láttam, a mit tudok, ha olyan kevés is az, azt szeretném kamatoztatni a köznek. Szeretném, ha szive-

is olyan fehérre festette, akár a tej; a regeneratorom pedig szőrt növesztett egy ocska bőrtarisznnyából, amely csak egy hónap óta volt a kísérleteim tárgya!

— Örvendek rajta s szívből gratulálok! . . . más is akartam még hozzátenni; de nem akartam kegyetlen lenni.

Ah! e naptól kezdve megtanultam, hogy balgaság kételkedni a tudományban, főképen pedig a kémiának a hatásában.

— És a menyasszonya is tud róla? — kérdeztem.

— Két üvegcsével vittem neki a praeparatmuaimból. Ide nézzen. Nem vesz észre semmit?

S mutatta az arcát.

— Nem én.

— Azt hittem, hogy a csókjai, azok az édes, hosszú csókok valami nyomot hagytak maguk után. Iróniája a sorsnak!

Ami házi boldogságának, családi boldogságának előidőzője lett volna, Lost Loiterer gazdagsága (majdnem lehetetlen!) idézte elő soha többé jóvá nem tehető szerencsétlenségét.

Vannak olyan pillanatok, mikor azt kell gondolnom, hogy a természet megboszolja magát azon az emberen, ki rejtett erőit feltárni merészkedik.

A szép miss Mary Sybel kissé szórakozott, kissé felületes volt.

Sietségében, hogy völegénye készítményeit kipróbálja, a fogtisztító s fehérítőszert a hajának, a regeneratort pedig a fogai tisztítására használta.

Az eredmény rettenetes volt.

Nem tulajdonítottam volna éppen nagy fontosságot annak, ha pusztán csak a haját kente volna be a hely-

sen fogadnának, szeretném, ha azt, amit mondok nem értenék félre és mindenesetre megértenék. Amit pedig láttam, azt mondom is. A mit érzek, az a szájamon van. Mert a mi életünk ilyen. És amit olvastam abban a «válasz»-ban, engem csak elszomorít, csak egy tapasztalattal gazdagabbá tesz, de meggyőzni abban az irányban nem győz meg.

Az 1905. esztendőben, az utolsó hónapban e lapban egy cikket írtam a nevelésről. Nem épen kellemes tapasztalataimat írtam meg akkor. A felületességet, a szertelenséget efféle apró-cseprő dolgokat — az iskolában. Azt mondtam, hogy nem azon az uton halad a mai oktatás-nevelés, amely ami rossz utra tért társadalmi életünket helyes irányba terelné. És más dolgokat is. Aztán el múlt pár hónap. Apponyi gróf lett a kultusz miniszter. Ebből az alkalomból ismét negédeskedtem. Szó szerint ekképen:

«Pár héttel ezelőtt e sorok írója arról elmélkedett lapunk hasábjain, hogy ma, mikor az élet pedig alapos munkát kívánna az embertől, már csak a saját érdekében is, a látszatnak dolgozunk. Vonatkoztattuk ezt a mondást az iskolára is. És szomoruan konstatáltuk, hogy az élet meg az iskola nem összhangzatosan dolgozik. . . . Az oka ennek — mondtuk — az, mert a tanítók a látszatnak dolgoznak, hogy mások, a fellebvalók a produktióból itéljék meg a tanítás eredményét, a tanító munkáját és a vizsga után értékeljék a tanító tudását, szorgalmát, tehetségét. És ezek után — büszkén mutat arra e sorok írója — a kultusz kormány új feje, az ideális kultuszminiszter, Apponyi gróf, hivatala elfoglalásakor tartott beszédében hangoztatta, hogy ne a statisztikának, ne a látszatnak dolgozzék Magyarország tanításügyének annyi munkása, de tartalmas magyar nemzeti nevelés legyen a cél s a látszat nélkül a tanító tartalmat igyekezzen adni annak az alapvető munkának, ami a nemzeti életben olyan megbecsülhetetlen. Tehát illetékes, nem önhatalmu ember látja, tudja azt, hogy nem jó uton haladunk . . . stb.

Ez hét évvel ezelőtt történt. Változott volna a helyzet? Jó irányba terelődött volna a nevelésügy? Tessék elő venni azt a programbeszédet. Az állami iskolák nagyura mondta ama szavakat.

Nincsen mit hozzá tennem.

Amit Salló úr hosszan-hosszan elmondott egy héttel ezelőtt: sok szó. Az, vagy beteges jóakarát, vagy tájékozatlanság. De amennyire vétkes az utolsó, még vétkesebb az első. Mert nem mondjuk meg, nem akarjuk megmondani azt, ami az igaz, de lepecsgetjük a rosszat, aminek pedig a feltárása talán egy jobb munka kezdete lenne.

Legyen szabad azonban — végül — egy elszomorító jelenségre rámutatni.

Salló úr a következőket írja: Miért nem volna létjogosultsága a gyermek-előadásoknak? Hisz az élet

telen szerrel. Hiszen a fehér haj is ellentállhatatlan báj kölcsonöz a rózsás, ifju, üde arcvonásoknak . . . Aztán még mindég megvan a lehetőség arra, hogy tetszés szerinti színárnyalatot adhassunk a hajnak. Mennyi az a barna, aki egyik napról a másikra szőkévé, vagy megfordítva, szőkéről feketévé válik! De mikor az ember érzi, hogy nőnek a fogak; és mikor a gyökerek is kifelé nőnek, s erővel nyitva, tárva tartják a száját; mikor már az iny és az álkapocs közé el nem férnek a hogy helyet találjanak, egyik a másikra fölé nő.

Ez történt a szerencsétlen varrónővel, akinek esete Bostont, sőt egész Amerikát mozgásba hozta. Nem volt hatalom, amely megszakasztotta volna a szőke hajának szánt növesztést a fogain s a fogait fehéríteni hivatott szernek hatását a hajára! A fogakat tehát egyenkint mind ki kellett huzatni, ami bizony ily iszonyu hosszú fogak mellett nagy fájdalommal járt. Az aranyba foglalt új fogsort közadakozásból gyűjtött pénzen szereztek be; de ezek a drága fogak sem vigasztalták meg szegényt a valódi hiányáért, bármennyire sárgás színűek voltak is a régiék.

És Lost Loiterer? Nem viselhette el ezt a nagy szerencsétlenséget; főbe lőtte magát anélkül, hogy két csodálatos találmányának recipjét hátra hagyta volna.

Mert ne tessék ám azt hinni, hogy valódiak az amerikai és európai gyógyszereszek által hirdetett Loiterer-féle fogtisztító vizek s Loiterer-féle hajnövesztő szerek. Azok bizony haszontalan misztifikációk.

Szegény barátom a készítés titkát magával vitte a másvilágra.



magá is egy színpad, ahol csak az boldogulhat, a ki ügyesen tud játszani. Miért ne szoktatnók, miért ne készítenők elő a gyermeket erre a színpadra?

Ezt a kijelentést a legnagyobb felháborodással utasítom vissza. Az iskola legszentebb célja épen a jellemképzés. És egy áll. igazgató-tanító szájából kell ilyen kifejezhetlen valamit hallani. Hogy én, hogy valamelyik tanító egy jellemileg semmit állítson elő? Hogy komédiázni tanítsam meg a gyermeket akkor, mikor egy-egy jellemet, egy-egy valóban embert örömmel látok. Nem. Akkor sem, ha azt egy 8—10 tanítói állami iskola igazgató-tanítója a nyilvánosság előtt mondja is nekem.

Aki pedig nevelői minőségét ilyen értelemben gyakorolja arról nem tudok beszélni — mint nevelő.

A tekintélyt nem fogadjuk el irányítónak.

Ha abban a válaszban semmi sem lett volna írva más, csak ennyi: tisztában lettem volna Salló úr nevelési elveivel, amiből nem kérek.

## Gazdálkodásunk.

Többször említettük már, hogy a Zsilvölgy ipari föllendülése mellett gazdasági érdekeinket is szem előtt kellene tartanunk. Rámutatunk állattenyésztésünk korlátoltságra, házi iparunk fejletlenségére, mező és kert gazdaságunk szűkössé voltára. Egyben felvetettük a kérdést: nem-e lehetne e téren valamit tennünk? Mert szép és értékes az ipari haladás, de a mi vidékünknek minden talpalatnyi földjét ki kellene használni állattenyésztésünk és mezőgazdaságunk érdekében már csak azért is, mert valóságos bűn kiaknázatlanul hagyni azokat a nagytermészeti előnyöket, amelyek lépten-nyomon kínálkoznak ez irányban.

Ugy láttuk, azok, akiknek gazdasági fejlődésünket már hivatból is figyelembe kellene részesíteni és azt előbbvinni, csöndben dolgoznak. Mivel munkájuk a nyilvánosság elé nem került. Mi megtettük a kötelességünket. A fő, hogy dolgoznak.

Egy másik, a gazdasági érdekünkkel szorosan összefüggő jelenséget láthatunk az utóbbi időben pl. Vulkánban. Egy pár lelkes ember halászati egyesületet alakított, amelynek alapszabályai az illetékes miniszterium jóváhagyását várják több hónap óta. Célja lenne az egyesületnek a halgondozás és tenyésztés vizeinkben. Csak másodsorban a halászat célszerű üzése, de mindenesetre annak a kellő keretben tartása és az orvhalászat üldözése, jobban mondva megszüntetése.

A milyen nemes a cél, amilyen becsületes az eszme, olyan kivihetetlen. Az utóbbi időben ugyan a földművelésügyi miniszterium hathatós támogatásban részesíti a halász-egyesületeket, de korántsem olyan irányu támogatás ez, amely meghozhatná a gyümölcsét. Ha végignézzük a nemzetgazdasággal tördő államokon, csak pl. a legközelebbi Ausztriába pillantunk be, azt láthatjuk, hogy ott, a haltenyésztést nemcsak támogatják, de valóssággal ipar-fundamentumokat szórnak szét, csak azért, hogy védelmet nyújtsanak az ez irányu gazdasági fejlődésnek.

Mi van nálunk?

Lehet-e itt halász-társaságról beszélni? Lehet-e itt haltenyésztésről szó?

Két nagyobb folyócskánk van. Az egyik a Románzsily, a másik a Gyálubábitól jövő Krivádia-patak. Lenne még egy, a kis Merisora, de az vízhiánya miatt nem használható erre a célra. Legalább látszólag és az alsó folyása sem. Ha jól megnézzük a két előbbi haltenyésztésre alkalmas folyócskát, azt láthatjuk, hogy az egyikben, a Zsilben tisztán folyik, a másik pedig apró faszénnel garnirozott büzt hoz magával. Nem tudjuk ugyan mi az oka ennek, az is lehet, hogy muló természetü baj az egész, az azonban bizonyos, hogy így van a dolog. A napokban egy uri embert találtunk a Zsil-partján. Valószínűleg halászni akart, mert hosszú botján horgot lóbált a délutáni szellő. Kérdeztük is tőle, hogy mi a célja? Ő azonban csak búsan mosolygott. Csak később tudták meg, hogy ez is halász-egyesületi tag.

Térjünk azonban a komoly dologra. Ha a megalakult halász-egyesületnek igazán az a célja, hogy a zsilvölgyi hal-viszonyokat megjavítsa, ha igazán akarja ennek a gazdasági ágnak a megteremtését, szóval az alpból, ami bár bé van szennyezve, tiszta épületet akar emelni, első dolga lenne a vizek jókarba-hozataláról gondoskodni. A szivárványos pisztráng kényes hal. Mint minden pisztráng-faj. Annak patak kell. Patak alatt pedig mindenki patakot ért és nem kloákát. Ha aztán sikerült a tenyésztő ágyakat jó karba hozni, még bizonyos szabályozástól (már t. i. haltenyésztéshez szükséges szabályozástól) sem

riadva vissza, akkor jöhet az írva. Addig azonban a fáradság óriási lesz, de az eredmény azt gondoljuk legalább is kétséges.

A halászati egyesület felállítására feltétlenül üdvös gondolat volt. Ebben az irányban is kell tenni valamit. Azt azonban mondhatjuk, hogy az a kis tanúság, amely lelkesedéssel akar megteremteni körünkben egy nem kicsinylendő gazdasági ágat: nagy fába vágta a fejszéjét. Csak örvendenék azon, ha a nehézségek elhárítása után eredményt tudnának felmutatni.

Szeretnők azonban tudni, hogyan gondolja a halásztársaság a megfertőzött vizek javítását. Mivel ez a fő ezidő szerint.

## KÜLÖNFÉLÉK:

— **Személyi hír.** Kosztela János kir. bányatanácsos, kincstári bányagazgató f. hó 18-án átvette a zsilvölgyi kincstári bányák üzemének és adminisztrációjának vezetését.

— **Az aradi mérnök és építész egyesület** tagjai ma, f. hó 21-én a reggeli vonattal érkeznek Bóli állomáshoz, ahonnan a Salgótarjáni Bányatársulat fogatain jönnek a barlang megtekintése után Petrozsénybe, ahol a nevezett társulat vendéglátó épülete éttermében megreggelizve az itteni bányaműveket megtekintik. Ebédre is a bányatársulat vendégei lesznek s délután megtekintik a Szurdok szorosát s az esti vagy éjfél vonattal utaznak vissza Aradra.

— **A községi közegészségügyi bizottság.** Ez a fontos feladat teljesítésére hivatott szervezet eddig csak papíron létezett Petrozsényben. Ugy a közegészségügyi törvény, valamint a községi ügyviteli szabályrendelet a közeg. bizottságra mint szakszervezetre kiváló hivatás teljesítését ruházza. És ha valahol, különösen Petrozsényben van tág működési tere. Igazolta ezt a f. hó 15-én d. u. 5 órakor a község házában tartott ülés lefolyása, melyről indokoltan tartjuk az alábbi ismertetes közlését. A községi bíró az egybegyűlt bizottsági tagokat szívélyesen üdvözölve megköszönte, hogy kérésére megjelenni szíveskedtek. Majd a közegészségügyi törvénynek és községi szabályrendeletnek a bizottság szervezésére és feladatára vonatkozó rendelkezését ismertette s felkérte a tagokat a bizottság megalakítására, az elnök és alelnök megválasztására. A megalakult egészségügyi bizottság elnökévé dr. Schulek Jenő t. b. főorvos, alelnökévé dr. Weisz József választották, aki az elnök távollétében vezette a tanácskozást, mely a szemét és ürülék kihordás és a lerakás helye kijelölésének kérdésével foglalkozott s végeredményében a bizottság döntése a legközelebbi ülésre lett elhalasztva, hogy addig a tagoknak legyen alkalmuk körültekintő s a helyi viszonyok mérlegelésével teendő konkrét javaslat fölött gondolkodni. Egyébként a bizottság tanácskozása alapján lapunk jövő számában foglalkozunk érdemileg a tanácskozás tárgyával.

— **Évzáró vizsgák.** A petrozsényi főgimnáziumban szerdán, f. hó 24-én d. u. 5 órakor tartandó tornavizsgával zárul az idei tanév. A Szt. Ferenczrendi női polgári és elemi leányiskoláinak diszvizsgája szintén szerdán, f. hó 24-én d. u. 4 órakor lesz.

— **A hőség** völgyünkben szokatlanul tartós s a szárazság aggodalmát okoz különösen kiscgazdáinknak, akiknek egész évi széna terméséhez már nincsen remény s a legelőn sem kapnak táplálékot a jóságok, minek káros következménye már is érezhető, mert a jóság ára felenyire leszállt s így sem tudják értékesíteni. Pedig kénytelenek az előrelátható takarmányhiányra tekintettel jóságállományukat a minimumra apasztani, ha nem akarják, hogy éhen elpusztuljanak azok a télen.

— **A művezetők orsz. szövetségének** petrozsényi kerülete által f. hó 14-én a bányaaltszti olvasókör kertjében rendezett jünálison az özvegy és árva-alap javára felülfizettek: Buday János 4 kor., Henrich Viktor, Nikolajevits Plató 3—3 kor., Huber Gyuláné, Krausz József, Grausam Károly, özv. Veitné, Wigenfeld Adolf, Csucs Márkus 2—2 kor., Muntyán Tivadar, Gegő Simon, Fekete János, Bartalos Árpád, Muschang Jenő, Régeny József, Pokorny János, Martina Oszkár, Schierl József, Egyed András, Maschek Antal, Palencsár István, Triff Bazil, Altmann József, Czihovszky Ferencz, Kocsis Pál, Ferenczi N. 1—1 kor., Simon József, Keszler Jakab 60—60 fill., Moldován János 40 fillér, Koch József 30 fill. E jótékony célra tett nemes adakozásért hálás köszönettel adózik a segélyező özvegyek és árvák nevében

— **A magyarországi munkások** rokkant és nyugdíjgyulete 1908 június hó 21-én Petrozsényben a Györke-féle vendéglő összes termeiben jótékony célú tánc-

mulatságot rendez. Beléptidij: személyjegy 1 korona, családjegy (3 személyig) 2 korona. Kezdeté este fél 8 órakor. Világposta, confeti, szerpentin csata. A zenét Balog József zenekara szolgáltatja.

— **A be nem jegyzett cég átruházása** kérdésében a Kuria váltótanácsa legutóbb azt a nagyfontosságú határozatot hozta, hogy a be nem jegyzett cég át nem ruházható s ennek folytán utóbb be sem jegyezhető. Érdekes, hogy ugyanebben a kérdésben a német Reichsgerichtnek egy most közölt és 1907 december 12-én kelt határozatában épen az ellenkező álláspont jut kifejezésre. Ebben a határozatban a Reichsgericht ugyanis azt az álláspontot foglalta el, hogy valamely kereskedői cég átruházhatóságának nem feltétele az, hogy az már előbb bejegyeztetett legyen.

— **Pályázat ipari munkásjutalmakra.** Az aradi kereskedelmi és iparkamara pályázatot hirdet a kereskedelemügyi m. kir. miniszter által a kamara kerülete számára létesített öt, egyenkint száz koronát tevő állami jutalomra. A jutalomban részesülhetnek az oly ipari, illetve gyári üzemben, iparszerű munkában alkalmazottak, a kik a következő minősítéssel bírnak: 1. magyar állampolgárság, 2. tényleges ipari munkában való állandó alkalmaztatás; művezetők, pallérok stb. csakis kivételes, rendkívüli méltánylást érdemlő esetekben jönnek figyelembe, gyári és irodaszolgák jutalomban nem részesülhetnek; 3. legalább tizenöt évi, megszakítás nélküli működés a munka körében, a rendes munkabér vagy munkakereset összege a bejelentés évében 2000 koronát meg nem haladhat. Mindezen feltételek teljesítése hiteles okiratokkal, esetleg munkakönyvvel, vagy annak hiteles másolatával bizonyítandók. Az e célra kiállított bizonyítványok, illetve másolatok bélyegmentesek. A kerületbeli iparosok (gyárosok és kézműiparosok) ennél fogva felkéretnek, hogy a mennyiben oly munkásaik vannak, a kik a fentiek szerint a szóban forgó jutalom odaítélésére ajánlhatók, ezek megjutalmazására nézve az aradi kereskedelmi és iparkamarához legkésőbb 1908 június hó 25-ig javaslatot tegyenek. A bejelentést csakis munkaadó teheti, minél fogva közvetlenül, ennek mellőzésével benyújtott kérvények nem vétetnek tárgyalás alá.

— **Értesítés.** Vasárnap és ünnepnapokon a kiránduló személyvonat Livazény állomástól este 8 óra 30 perckor indul Petrozsény felé.

— **A Koczka-féle állatsereglet** pár nap óta a petrozsényi piactéren tartózkodik országszerte ismert elsőrangú vállalatával. Minden nap délután öt órakor és este 8 órakor nagy idomítás a köröndös vaskeretben, etetéssel egybekötve. Naponta fellépnek ifjabb **Kocka Antal**, mister **Eduardó**, miss **Beata** és miss **Jozefine**, itt még nem látott mutatványokkal. Rendkívül érdekesek a 12 tagból álló oroszláncsalád mutatványai. Láthatók: tigrisek, párducok, medvék, sakálók, lámák, hiénák, majmok stb. állatok, mind igen szép példányok. A helybeli és vidéki közönség figyelmébe ajánljuk.

— **A dánosi rablógyilkosság.** A gyilkosság elkövetése, a gyilkosok üldözése és elfogatása, az esküdtszéki főtárgyalás, az ítéletek és a rablógyilkos cigányok arcképével 32 képpel ellátott mű kapható 50 fillérért a lap Kiadóhivatalában.

1018./1908. végrh. szám.

## Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881 évi LX, t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a puji kir. járásbírósnak 1905 évi Sp. II. 243/12 számú végzése következtében Dr. Rosenberg Ignác ügyvéd által képviselt Peun Dánielné született Mircs Mária javára, Csura Péterné született Nyág Mária hagyatéka s. t. livazsény-zsiei lakosok ellen 995 K s jár. erejéig 1907 évi február hó 23-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 2852 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák, juhok, sertések, lovak és széna nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a puji kir. járásbírósnak 1908-ik évi V. 875/2 számú végzése folytán 995 kor. tőkekövetelés és eddig összesen 47 kor. 20 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Mircs Péter Györgyénár és társai livazsény-zieci lakosok házában leendő megtartására 1908. évi július hó 9-ik napjának délutáni 1 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §§-ai értelmében készpénz-fizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltekik.

Kelt Pujon 1908. évi június hó 10. napján.

Br. Bánffy Albert,  
kir. bír. végrehajtó.

## FELHIVÁS.

Ha valahol indokolt, úgy petrozsényben elodázhatatlan kötelesség a bekövetkező tüzvészely ellen megfelelő szervezkedéssel és felszereléssel védekezni.

A pusztító elem féltve őrzött vagyonunkat sőt legdrágább kincsünket az emberi életet is fenyegeti. Isten csodája, hogy romboló ereje eddig végzetes katasztrófát nem okozott. Hogy ennek jövőre is elejét vegyük, gondoskodnunk kell arról, hogy az imminens veszedelem készületlenül ne találjon.

Petrozsény község helyhatósága a közönség áldozatkészségének igénybevételével gondoskodott tüzoltó eszközökről. De, hogy ezeket szükség esetén sikeresen használni lehessen, szervezni kell a tüzoltóságot, melynek lelkes pártolói már eddig is biztosítékot nyújtanak arra nézve, hogy a közhasznú nemes cél el lesz érve.

Hogy a közérdek megvédésére szervezett intézmény anyagi és erkölcsi támogatásával az üdvös törekvés sikerre vezessen, felkérjük Petrozsény minden üdvös eszmét lelkesedéssel felkaroló közönségét, hogy viszonyaihoz képest mint alapító mint pártoló vagy mint működő tag a petrozsényi önkéntes tüzoltó egyesület megalakulását s fennállását lehetővé tenni szíveskedjék. A kért hozzájárulás nem áldozat, de önmagunk és embertársaink javára szolgáló nemes cselekedet.

Felkérjük tehát az ügyíránt érdeklődőket, hogy vasárnap, f. hó 21-én délután 4 órakor a Wágner szálloda nagytermében tartandó alakuló

## közgyűlésen

minél számosabban megjelenni szíveskedjenek.

Ezen közgyűlés fog a szervezkedés és megalakulás tekintetében és ezzel kapcsolatos kérdésekben intézkedni az alapszabályok értelmében.

Petrozsény, 1908. június hó 15.

Az előkészítő bizottság.

## MEGÉRKEZETT!

Állatsereglet



Állatsereglet

Petrozsényben a piactéren június 6-tól június 22-ig reggel 8 órától este 9 óráig naponta látható.

**Koczka Antal-féle Magyarország legnagyobb állatsereglet és vas cirkusza.**

**Egybekötve az összes ragadozó állatok nagy etetésével. 10 drb. oroszlán stb.**

Beléptidij az előadásra: I. hely 1 kor. 20 fillér, II. hely 80 fillér, III. hely 50 fillér.

Beléptidij délelőtt: I. hely 80 fill., II. hely 60 fillér, III. hely 40 fill.

Naponta délután 5 órakor és este 8 órakor nagy idomítás 4 világhírű állatszelistő által

Az igazgatóság.

## Válasz

mindazon támadásokra, melyek az impregnált és szelecionált (válogatott) takarmány répamagra (csillag védjeggye) vonatkoznak.

Mindezeig hallgattunk azokról a rendszeresen folytatott támadások és gyanúsításokról, melyek szóban és írásban érintették a nagytekintélyű Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedő céget Budapesten.

De miután a «Magyar Mezőgazdák Szövetkezete» lapjának legutolsó számaiban a «Jaensch» nevet is említi, ezennel a következőket jelentjük ki a nyilvánosság előtt:

1. Minden egyes bál csillagjegyű védjeggyel és eredeti olomzárral elátott takarmány répamag, melyet a Mauthner Ödön cégnek szállítottunk, **tényleg impregnálva is lett.** — NEM IGAZ tehát, ha Rázsó tanár ur vagy a «Magyar Mezőgazdák Szövetkezete» lapjának szerkesztősége ennek ellenkezőjét állítják.

2. Minden egyes bál takarmány répamag, melyet ami olomzárral a Mauthner Ödön cégnek szállítottunk, teljesen kifejtett, nehéz eredeti jelleggel bíró anyarépákból származik, melyet tápérték tartalmára nézve laboratóriumunkban **egyenként megvizsgálunk.** — NEM IGAZ tehát, ha Rázsó tanár ur vagy a «Magyar Mezőgazdák Szövetkezete» vezetősége ennek az ellenkezőjét állítják.

3. Sohasem kértük a «Német Gazdasági Egyesület»-et, hogy tenyésztésünket a magtenyésztési törzskönyvbe beiktassa. NEM IGAZ tehát, ha ezt bármely oldalról is állítják. — Az az állítás SEM IGAZ, hogy répamag tenyésztésünk bevezetésére vonatkozó kérelmünket a «Német Gazdasági Egyesület» bíráló bizottsága visszautasította volna, mert eziránt sohasem folyamodtunk.

4. IGAZ AZONBÁN az, hogy minden nagyobb, szolid tenyésztő német cég az anyanövény kiválasztása által igyekezik termékeit megjavítani, — hogy velünk együtt létezik sok magtenyésztő, ki a laboratóriumban való **egyenkénti vizsgálattal** a takarmányrépa minőségét javítja, ami nem tévesztendő össze azzal a szokásos szemérmérték után való válogatással, melyet minden gazda egyedül is eszközölhet. Ezen eljárás természetesen össze sem hasonlítható és elenyésző értékkel bír a vegyi vizsgálat alapján kiválasztott anyarépákkal szemben.

5. **Igaz végül**, hogy nincs oly szolid német takarmányrépa magtermelő, ki szelecionált (válogatott) anyarépáról származó eredeti magvait olcsóbb áron bocsájtaná forgalomba, mint mi.

Az igen tisztelt gazdaközönség eléggé intelligens, hogy a mi nyilatkozatunkból levonja azt a következtetést, hogy mely indító okokra vezetendő vissza az a hájsza, melyet a mi szelecionált (válogatott) anyarépákról tenyésztett impregnált takarmányrépamagunk ellen indítottak, s e hájszának fővonásaiban ne lásson mást, mint gyűlöletet és irigységből fakadó gyanúsításokat.

Ha nálunk terjesztenek ehhez hasonló **irigy, valótlan állításokat**, az illetők ellen megindítják a büntető eljárást.

Aschersleben, 1908. április hó.

6—6

Gustav Jaensch & Co.  
magtermelési részvénytársaság.

## Értesítés.

Petrozsény és vidéke n. é. közönségének b. tudomására hozom, hogy Petrozsényben a Malea-utcában Doda Károly házában lakom, hol minden a

**.. szoba-festészethez tartozó ..**

munkákat a legdiszesebb kivitelől, a legegyszerűbbig felvállalom, főtörekvésem oda fog irányulni, hogy a n. é. közönség bizalmát mindig kiérdemeljem.

Pontos és jó munkáért felelőséget vállalok! Kívánatra, bár mely időben házhoz mintákkal együtt eljövök.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve vagyok

tisztelettel:

**Schwarz Simon**  
szobafestő.

## Népzenekar Petrozsényben.

Petrozsény és vidéke rohamos fejlődésével fokozódnak a népzenekar szervezése és működése iránt táplált igények is. Ezeket a jogosult igényeket van hivatva kielégíteni vezetésem alatt és közreműködéssel az eddig Petrozsényben buzdító pártolásban részesült s most ujonnan szervezett Mezey Ferenc-féle zenekar.

Világvárosokban: Párisban, Londonban, Berlinben s hazám fővárosában: Budapesten s több vidéki nagyvárosban, legutóbb Nagyváradon mint zenekarvezető közmegelegedésre működtem s legfőbb törekvésem leendő, hogy vezetésem alatt az itteni zenekar minden eddigiek fölött, sőt az egész vármegyében méltán elsőnek, a legjobbnak legyen a művelt közönség által elismerve.

Bálak, lakodalmak, ünnepélyek és rendezett mulatságok, vagy estélyek alkalmával előzőkeny, készséges szolgálatunkat a legszerényebb honorálásért bátorkodunk felajánlani.

A nagyérdemű intelligens közönség kegyes pártfogását kéri s hegedű tanításra is jutányos feltétel mellett ajánlkozok,

kiváló tisztelettel:

**Mezey Ferenc** **Gagyó Géza**

zenekartulajdonos,

zenekarvezető,

szólójátékos és karmester.

4976/908 szám polg.

## Hirdetmény.

A dévi kir. törvényszék mint birtokbíróság közhírré teszi, hogy a petrozsény-livazény lupényi h. érdekű vasut részvénytársaság vulkáni állomása kibővítésére szükséges földterületek kisajátítása tárgyában az 1881 évi XLI. tcz. 46 §-a értelmében a kártalanítási eljárás megkezdésére tárgyalási határnapul 1908 évi június hó 24 napjának d. e. 9 óráját Vulkán község házához kitűzte.

Erről a telekkönyvi tulajdonosok és telekkönyvi érdekeltek azzal értesítettek, hogy elmaradásuk a kártalanítás felett hozandó érdemleges határozatot nem gátolja és az egyéni értesítésnek elmaradása vagy a tárgyalásról való elmaradás miatt igazolásnak helye nincs.

A kir. törvényszék.

Déván, 1908. május hó 15-én.

**Dr. Papp Domokos**

elnök.

**Miklé János**

jegyző.

## TIRGRAM-POR

az egyedüli szer, mely az összes rovarokat gyorsan és alaposan kipusztítja; üvegben —.30, —.60 l.— és 2.— koronáért kapható.

## TIRGRAM TINKTURA

Csakis **poloskák** ellen üvegben —.40, —.80, 1.20, 2.60 és 5.— koronáért kapható minden jobb drogériában, fűszer- és festék-kereskedésben, ahol Tirgram-Plakátok ki vannak függesztve. Ügyeljünk a „TIRGRAM” névre. Gyár:

Budapest, IV. ker., Károly-utca 1.

## Az „ÜSTÖKÖS”

a legjobb magyar viclap. Hetenkint 20 oldal, színes képek.

**ELŐFIZETÉS:** félévre (jul. dec.) 6 korona. negyedévre (jul. okt.) 3 kor.

A ki a félelvi előfizetést most beküldi ingyen kapja az 1907 évi teljes bekötött évfolyamot. (700 oldal vicc, kép, stb.)

UTALVÁNYCÍM: „Üstökös”, Budapest V. ker. Szabadságter 11.

## !! Uj vendéglő megnyitás !!

Értesítjük a n. é. közönséget, hogy Petrozsény nagy-község piacán lévő KOHN SAMU-féle vendéglő vezetését átvettük s a mai kor igényeinek megfelelően berendeztük; mely 1 nagy sörcsarnok, 1 kimérő helyiség 2 külön étterem, 1 nyári üdülő helyiségből áll

## BOR- ÉS SÖRCSARNOKUNKAT

folyó év július hó 1-én délben ünnepélyesen megnyitjuk, melyre a nagyérdemű közönséget tisztelettel meghívjuk. - -

Kitünő magyar konyháról, valódi világhírű kőbányai részvény sörfözde, palackos, hordó és poharas sörről, valódi hamisítatlan faj, erdélyi és gyoroki, asztali és csemege borokról gondoskodva van. Havi étkezésre előfizetőket (abonenseket) jutányos áron elfogadunk. — Családi ebéd és vacsorák (táblet de hatte). — Zóna és villás-reggelik. - -

**Pontos és előzőkeny kiszolgálás.**

A nagyérdemű közönség számos látogatását kérjük

1—3

**BOZSA testvérek,**

vendéglősök.

## !! Uj vendéglő megnyitás !!